

Litterär Tidning.

N:o 17.

Onsdagen den 27 Februari

1839.

Ur Poemet: **Sista Natten i Alhambra af Nybom.*)**

Inledning.

Du skimrande Morernas verld uti Söder,
Som slår mig med Minnets gudomliga magt,
Der Konsten djupt sörjande stilla förblöder
På marmorn, der sekler till hvila sig lagt,
Alhambra, en pilgrim från Norden jag står,
Och strängar mitt guld i din bleknade vår.
Med åtta drhundraden uppdin panna
Du brinner i feist förtrollande prakt
Och bjuder de kommande slägten att stanna
Och värda din aldrig besegrade magt,
Som blifver ännu, när i synder och blod
De re'n hafva drunknat i tidernas flod.
Ett sagolikt slott öfver susande kullar,
Du stiger konungligt mot flammande skyn,
Och häfdernas taflor, — de skiffrande, rullar
Som lifvet omätliga upp för min syn,
Och fyller med toner af andlakt och frid
Min själ under stundens oroliga strid.
När från Katedralen i stolta Granada
Det mäktiga tolfslag i rymlerna dör,
Och natten går upp på Sierra Nevada,
Och floder af mänljus i dalarne strör,
Der Sylfen sig glömmer bland rosorna än
Och älskar och sonnar och älskar igen;
Och Troheten sitter i ångande lunder
Och diktar sin glödande kärleks Lyrik,
Och dränker de vingade timmarnes stunder
I snältande klangen af lutans musik
Och vinden i kronorna lyss' deruppå
Och liljorna dofta och foglarne slå;

Då går jag, Alhambra, uti dina salar,
Dem natten har klädt i en blekare glans,
Och lyss' till den okända sångmö, som talar
På Österländsk brytning så mången romans,
Som klingar väl ljuslig, men sorglig och matt
Ur pelareskogarnes döende natt,

Så satt jag en midnatt i diktnings stunder
Och såg ned åt Vegas omätliga slätt,
Då frangick ur en af dess dunklaste lunder
Den sista af Morernas ynglingaält,
Med flammande blick mot Alhambra han såg,
Som herrligt och stolt under natthimmelns läg,

Då började dter de klagande ljuden,
Likt rösten till flösten i susande skog,
men Boabdal skön i förtrollade skruden
Mildt räckte sin hand mot Alhambra och log
Ty rösten, som suckar ur sekternas natt,
I välljud sin eviga längtan har satt,

J toner hvi klagan J alltid och klagan,
Hvi droppa som tårar utur eder sång?
O vexlen som foglen i lundarne slagen
och brusen af segrande glädje en gång
Visst är äfven sorgen i tårarne skön,
Men tåren kan le och det löjet är böñ,
Jag läser din gördel, du eviga flicka,
du tonernas drottning, förtjusande mö,
Uti dina lågor jag längtar att dricka
mig rusig af kärlek och dikter och dö
Och uppstå som du och få själ och få röst
och sjunga med pilen i glödande bröst,

O! lär åt min harpa blytt en af de toner,
som väfts din sågas melodiska ljud,
och när jag en qväll under kallare zöner
se'n sjunger dem om för min nordiska brud,
Kom då som en kyss och brinn upp på min mund
och sätt dig och gråt på min harpa en stund!

* Episoden *Aminas Sång* ur detta stycke, som ej till alla delar ännu är fullbordadt, var den, som af Svenska Akademien sednast och med skäl prisbelönades.

Red.

Études sur les sciences, par J. C. L. Simonde de Sismondi. Paris 1836—1837. 3 vol. 8:o. [22 fr. 50 c.]

Första delen af detta werk innehåller Études sur les constitutions des peuples libres och utgör ett helt för sig. De twenne följande delarne, innehållande Études sur l'économie politique, är, efter hvad Nef. känner, det nyaste af denna produktive författare. Werket är till förra delen en ordnad och omarbetad samling af en mängd förut i flera tidskrifter tryckta afhandlingar. För mer än 40 år sedan började författaren ett arbete, som var ämnadt att bliwa ganska vidlyftigt alldenstund det skulle omfatta en granskning af alla kända, så väl äldre som nyare, fria statsförfatningar. Det blev aldrig tryckt; men resultaten deraf, riktade med författarens sedanare studier och ett halst sekels erfarenhet, framläggas i detta werks första del, under den anspråkslösa benämningen Études. Det är till ämnalandet af denna del som vi nu instränka os. — Då det i politiken gifves ganska få sanningar, som kunna anses upphöjda öfver allt twifvel, så är det naturligt att ej heller den här framställda teorien kan göra anspråk på ett enhälligt beslatt. Möjligheten af deß praktiska tillämpning skall uran twifvel af olika politiska partier mer eller mindre bevistas. Men ingen kan bestrida detta arbete en ferskild rätt till uppmärksamhet för den upphöjda politiska tolerans, det lugna och klara framställningsfört, det rena nit för mänsklighetens högsta intressen och den förtrogna bekantskap med skilda tiders och länders samhällsinrättningar, som man här öfverallt finner. Sjelf anser sig författaren ej tillhöra något parti. Medborgare i en Republik och denna statsförfatning warmt tillgivne, är han likväl ej blind för deß brister, utan anser friheten vara likaså möjlig i en constitutionel monarki. — En framställning af hufvudmomenterna i inledningen och i den första afdelningen, hvareft författaren afhandlar den makt, som i hvarje fritt samhälle bör tillkomma folket, skall mahända kunna gisva ett ungefärligt begrepp om bokens värde. — —

"Alla politiska theorier, hvarmed man i våra dagar vägar framkomma, öfvenskämma åtminstone derifligen, att de anse mänsklighetens väl vara det mål hvar till man bör sträfwa. Men hvor och en gör sig ett eget begrepp om nationernas högsta lycka. Vi för vår del anse den besta i förmuntets herravälde, och tro, att endast den nation är verkligt fri, hos hvilken den förmuntiga national-wiljan stiftar lagar. Då hvarje statsförfatningens dubbla ändamål är att bereda statens lycka och hvarje enskild medborgares fullkommenande, så inser man lätt det falska, ej mindre i Royalisternes valspråk "alt för folket, ingenting genom folket", än i Demokraternas "alt för folket och genom folket"; ty begge partierna förlora ett af nämnde ändamål ur sigte. Ingen wetenskap bör få troget lämna sig efter omständigheterna som politiken. Folken existerar, och äga i och med dersamma en constitution, som lagstiftaren blott bör modifiera, så att den mer och mer egnar sig att bereda mänskornas lycka. Han må derwid komma ihåg, att han ej kan skapa, men väl förståda lifvet. Han bör bewara det bestående, på samma gång som han bereder utvägar till deß reformerande. Hos en nation, som en lång tid lydt under konungar, finnes alltid ett mäktigt monarkiskt intresse som man, utan att fråga om det är nyttigt eller stadigt, måste hörja med att erkänna. För den af omständigheterna, obero-

ende theorien återigen kan det monarkiska elementet synas mer eller mindre nödvändigt. Det tillhör lagstiftaren att i en constitution förena det monarkiska intresset, som förefinnes i verkligheten, med det monarkiska elementet, som han finner i verken. På samma sätt bör han förena det aristokratiska intresset med den aristokratiska principen, likasom det demokratiska intresset med den demokratiska principen. Det det sistnämnda intresset ännu existerar, om också endast såsom en swag hägkomst, kan och bör det återkallas till liv; ty öfverallt der folket äger någon del i männen, höjer det sig till en högre rang i mänskligheten. Får det deremot en oinskränkt makt, så försämrar det, i likhet med hvarje innehållsware af en sådan. Af de fyra regeringssättet: det monarkiska, aristokratiska, demokratiska och blandade, förtjenar endast det sistnämnda kallas fritt; ty allt enkelt regeringsätt saknar controll och är fölaktigen despotskt. Friheten består dock ej i en sådan jemnigkeit mellan statsmakterna, att den ena kan göra ett motstånd, som uppväger den andras verksamhet. De, som ständigt jemnför staten med en machin, borde komma ihåg, att foliden af en sådan jemnigkeit skulle bli ett absolut tillstående, då icke om machinebör vara stadd i händig rörelse. Statsmakten bör alltid samverka till ett gemensamt mål, en enda wilja bör bliwa resultatet af de olika wiljornas frid, färlunda att, sedan alla intressena bliwit hörda, den högsta dygd och den högsta intelligens, som man kan finna i ett land, slutligen fäller uslaget. För att förbereda detta resultat måste man erinra sig, att ett folks constitution innehåller alla deß fader, minnen och önskningar, likasåväl som deß lagar. Dersöre finnes ingenhet mer ytligt och fast, än att wilja öfverstryka ett lands constitution till ett annat, eller att wilja gisva ett folk en uppsatsförfatning, ej efter deß egna anda och historia, utan efter några allmänna regler, som man hedrat med namn af prinsipier?"

"Vi sade att statens ändamål war allas lycka, och att detta ändamål kan berrakta ur 2ne synpunkter. Samhället fordrar nemligen att männen ansörrros åt dem, som kunna och wilja använda den till allmänt väl. Det måste dersöre finna medel att till mäktens undsvande välja nationens upphöjaste och dygdigaste män. Det är Regeringens constitution. Men som, å andra sidan, erfarenheten visar, att mäktens innehållsware lätt misbrukas den, och att den, som är berövd av alla politiska rättigheter, löper fara att förtörnas, så måste man försäkra alla medborgare, stånd och intrepen, att ett skydd mot godtycket. Det är folkets constitution. Detta dubbla förhållande förbises af våra dagars s. k. liberala, då de fordrar en allmän ovröslining. I stället för att infö den oändliga frihetsrätten, som det måste möta, att förmå en fri mänsk att underordna sin wilja en annans wilja, att förmå minoriteten att fränga sin mening, dersöre att majoriteten omfattar en annan, tro de att man medelsi en enkel matematisk calculus kan lösa samhällsorganismens hufvudproblem. Fattar man den mängd af insigter, hvilka en regering bör äga, så infö man, att en nation kan styras väl endast af de medborgare, som äro i besittning af den högsta intelligens och moralitet. Det är ej de, som, i kraft af deß egenskaper, ha rätt till mäktet, utan det är nationen, som, såsom souverain, har rätt sig all den dygd och alla de insigter, som de äga. Men deß egenskaper finnas ej hos mähan, utan hos minoriteten. Om på ett skepp det ibland oerfarne män endast finnes en

nicklig styrtan, så wore det högst därför att ej anföres
rodret åt denne, eller att förra det föran bör bestämmas es-
ter röstopaliteten. Om man i en samhällsangligenhet sät-
frågar hvarje individ om hans mening, så blir resultater wiist
icke ett uttryck af national-opinionen. Manan, som nästan al-
lestades är okunnig och beherrskad af fördömar, motarbetas till
och med sina egna fördelar. Allmän omedvetning är okunni-
getens och tanklöshetens seger över insigtarna och förståendet.
I Europa wet man t. ex., att jorden vändar sig kring solen,
men försök att genom en allmän omräkning utröna pluralite-
tens mening, och resultater shall bli att solen vändar sig kring
jorden. Af folkundervisningen, hvars framsteg wi med läng-
tan emorse, wanta wi dock icke, att den shall bilda manan i en
nation till öfverlägsna män. — Men de soanustringaste skola-
mähända säga, att de ej äro några anhängare af demokratien
utan af en representativ förfatning. Det är ett viktigt med-
givande, och antagande des med alla deh logiska följer he-
gåra wi intet annat. Vi tro att representationssystemet är
en lycklig uppfinning, för att leda uppmärksamheten på en
nations utmärka män och derigenom bereda dem tillträde till
makten. Vi tro att det är en ännu lyckligare uppfinning, för
att sätta olika intressen och opinioner i beröring med hvar-
andra, så att de ömsesidigt upphävs och samtliga förenas i
en enda nationalwilja. Vi tro att det är en förräflig in-
räkning för att bilda den allmänna opinionen, och bereda deh
seger. Men de, som i denna inräkning endast se ett medel
att göra folkwälde möjligt i stora statar, inrymma ej souverai-
neteten åt den allmänna opinionen, utan ås röstopalitetet.
De inbilla sig att minoriteten är fri då hon är bunden af ma-
joritetens wilja, och att majoriteten är souverain, då hon, i
hället för att befalla sielf, endast befaller genom sina repre-
sentanter. Representationen synes os dersöre icke hafta blifvit
införd på den grand, att notionen är identisk med sina repre-
sentanter; ty oftast hyser folket ingen mening om de frågor
hvilka deha skola afgöra, och kan så mycket mindre hafta ut-
särdat någon instruction för sina fullmäktige, som de frågor
som skola afgöras ofta åro okända då walet förrättas. Det
är något annat, man sökt i folkets valrätt, nemligen dels den
känsla af eget wärde, som hvarje medborgare winner genom
utövandet af politiska rättigheter, och dels den rakt som för-
re folkförsamlingar vanligt wisa att uppsöka utmärka män.
En nation är således ej fri derföre att hon endast lyder de lagar
som hennes hälwalda representanter stiftat, utan det är deh
lagars bestäffenhed och deras öfwerensstämmelse med den all-
männa opinionen, som shall utvisa om de äro det fanna ut-
trycket af ett fritt folks wilja. Skall den allmänna opinionen
kunna bilda sig, så böra representanterna, i stället för att delo
sig i wisa partier, vara genomträngda af alla corporations
och intressens särskilda opinioner, förfwara dem, men också
modifiera dem, så att de kunna förenas till ett helt. Vi sät-
ta dersöre wida mera wigt vid representanternas öfverlägg-
ningar än vid deras omräkningar. Vi tro att all frihets för-
tens beskydd. Vi weta ej om wi böra mera radla den talare,
som tillåter sig oförräster och smädelser, eller den majori-
tet, som, utmanab, aßbryter dissenctionen, och medelst omräck-
ningen nedtystar dem, som hor ej kunnat öfwerbewisa."

(Fortf.)

Litteratur.

Mimer. Månadsstärt för Witterhet, His-
toria, Philosophi och Statskunskap. 1839.
Januari N:o 1. (Utgiften af sal. Litteratur-Föreningens
Redaktions-utstott.)

Innehåll: Saga och Mimers Råd till min ung-
dom, poem af Atterbom. — En morgon i Villa
Reale och Brudens fråga, af Böttiger. — Bi-
drag till Religionsfilosofien och Mytho-
logien af Atterbom. — Skrifter: Upplysning
är icke Upplysning, recommended af Palmblad.
— Bäst är Kalevala, böjan ur detta herliga finla-
National-Epos i öfversättning, hämtad ur Helsingfors
Morgenblad.

Se här prof!

Nu mig göres lust i hägen,

I mitt hufvud bor en tanke,

Lust jag har att börja runor,

Laga mig tillreds att sjunga,

Du min vän, mir gode broder,

Ädle språkkamrat! ej ofta

Händer, att vi här förenas,

Börja samtal med hvarandra,

Här i dessa ödetrakter,

Dessa sorgsna nordanländer.

Lägg dä hand i hand och fogas

Hake i den andra haken,

För att sjunga goda qväden,

Sköna ord tillhopasätta;

Att de ädle dem må höra,

Sångens vännen dem förmimmer

Bland den ungdom nu här uppqår,

Bland den skara, som här växer,

Dessa sjöng min fader fordom,

Då till ytan skaft han täljde;

Dessa lärde mig min moder,

Under det hon vred sin slända,

Bringade sin ten i rullning.

Så en vacker sång jag sjunger,

Låter väl en herrlig ljud,

Se'n jag rågens kärna njutit

Och med kornet mig förskrikat.

Om ej öl för handen finnes,

Om ej spisöl mer är öfright,

Sjunger jag med torra läppar,

Drillar vid en droppa vatten,

Att den sköna qvallen ända,

Aftonskymningen förjaga,

Kanske nästa morgon möta,

Nästa gryning är förljuvs.

Härför och dersöre. Frågor och Svar
öfwer de wiktigaste händelser i naturen. För-
olärd e. Efter 5te Franska upplagan (1836), med för-
dringar och tillägg. Uppsala, Lefler och Zebell. 1839.

Boken liksom all god folksläning bör fördelaktigt witsordas för den samhällsgagnliga syftning, denna särdeles för det väl, öfversättaren gjort, och det omsorgsfulla och stilkiga sätt hvarpå han förfarit. De vanligaste företeelserna i naturen äro här på ett lättfattligt och för den olärde tillfredsställande sätt förklarade.

Brefraktkort om Döden och Uppståndelsen. Tal vid invigningen af en Begravningsplatss jemte tillhörande Wintergräf vid Carlstad d. 7 Oct. 1838 af Stiftets Biskop. Carlstad. 1838.

Ett varmt och vackert, upphyggele och lärorikt tal af den snillrike Ågardh. Vi återkomma snart till samma man, så wida han är fört till en Öfversättning af Matthäus, om hvilken vi ha åtskilligt godt att säga.

Familjen J* och Jultiden i Sverige. Prisafiska Jublommor, uppvisna i warmen framför eldbrasen, af J. A. N — n. Stockholm. 1838.

Först, en ung brukslikare i Värmland, har här lemnat ej intressanta skisser ur svenska folk- och herrskapslivet. Noveller äro de ei. Den som bedömer dem såsom sadana blir orättvis. Vi hafsta att framdeles se flera skisser ur svenska hvardagslivet af denne författare.

Dikter i Bunden och Obunden Stil. Af en gammal Bekant. St. 1838.

Den gamla bekanta är troligen Unge, hvilken skrifvit Wandringarne, som äro så fulla af nästan Jean Pauls quickehet af fråntande sätt och originella åsätter. Wandaren borde ej mandra i poesiens land, ty der frukta wi att inga blommor växa för honom. Hans poetiska element, liksom Thorilds, är brustet och i viska delar ringa. Förståndets styrka och quickehet har öfverslagit de poetiskt skapande hälskrafterna, fantasiens och känslan. Man behöver blott jemföra stycken i bunden stil med dem i obunden, för att finna att förs. är fallad till snillrik prosaist.

Den christlige Predikaren. En årgång Predikanter, bearbetade efter de förmästa Evangeliska predikanter, och lämpade efter den svenska kyrkans bruk, i synnerhet för hustlig andakt i enskilda kretsar, af G. H. Mellin, v. Commister i Clara, i förening med flera En betesbröder i Stockholm. [B NGS.]

Företaget förtjener ett fördelaktigt witsord. Valet och bearbetningen dockas oss vara goda, att döma efter ett par predikanter, som vi läst. — Tholuck, de Wette, Rust, Hofmann, Hogenbach, Dräsek, Strauss, Schleiermacher äro sjuva namn. — Mellins magt öfver sitt modersmål har ingen bevislat. Ännu är blott 2 medarbetare synlige; Göransson och Öfverberg, den förra fördelaktigt känd såsom stald.

Utländsk litteratur.

Kurz gefasstes exegethisches Handbuch zum neuen Testamente von Dr. Wetzel. 1 B. 4 Th. Leipzig. 1838. (15 gr.) Denna del af den korta, men innehållsrika, kristliga commentaren, som en gång shall omfatta hela Nya Testamentet, behandlar Apostolagerningarne. Han anger förf. till det tredje Evangeliet för förf. till denna bok. En handskriftig uppsats af ögonvittnet Timotheus har af Lukas blifvit begagnad. Åtven andra källor äro begagnade. Hvarje handa har här sina svårigheter, visar öfwerdrift, twékan, afvikeler, förmynnen tro på under, okunnighet i Judiska historien. Deraf slutar Dr. W. att boken är författad en god tid efter Jerusalems förstöring. — Att röla med tungor (på pingstfesten) förklarar Dr. W. för något naturligt, fastän uttryckt såsom underbart. — Detta är bevis på denne lärdes subjectiva godtycklighet och den lust han finner att pröva sin kärpnighet genom uppkastande af hypotefer. En fäst åregirighet har gjort mera ondt inom theologien, särdeles Isagogen, än man tror.

Die schönsten Sagen des klassischen Alterthums. Nach seinen Dichtern und Erzählern von G. Schwab. 1 Th. Stuttg. 1838. (1 Th. 12 gr.) är en intressant sammanställning af forntidens sagor, såsom läsning för ungdom, hvarvid mycket i mår tanke osedligt är uteslutet. Arbetet blir tre band, af hvilka det andra omfattar Sagorna om Troja, det tredje dem om Ulysses och Aeneas. Det första bandet berättar om: 1) Prometheus; Menschenöldrarne; Deukalion och Pyrrha; Io; Phaeton; Europa; Kadmus; Pentheus; Perseus; Ion; Dädalus och Ikarus. 2) Argonautersagan. 3) Meleager; Tantalus; Pelops; Niobe; Salmonens. 4) Heracles. 5) Bellerophontes; Theseus; Oedipus. 6) De sju vid Thebe; Epigouerna; Alkmón och halsbander; Herakliderna.

Encyclopädie der klassischen Alterthumsfunde, ein Lehrbuch für die oben Klären gelehrt Schulen. Von Ludw. Schaffák. 5 Ausg., herausg. v. Schinké. Magdeburg 1837 o. ff. utgör en innehållsrik lärobok för undervisningsverken. Delen öfver de Grekiska Antiquiteterna har nef. läst och funnit särdeles lämplig, genom korhet och concentration, samt de nya förstningarnes benyttande.

Leibnitz's Deutsche Schriften. 1 B. Berl. 1838. [2 Th. 12 gr.] innehålla många intressanta, till stor del ny förtryckta, saker. —

Handbuch der Geschichte der Malerei von Constantin dem grossen bis auf die neuere Zeit; von Dr. Franz Angler. 2 B. Berl. 1837. [4 Th.], en ganska innehållsrik öfversigt af Måleriets historia, med den nyaste konsthistoriska forskningens resultater begagnade. —

Gefle, hos M. P. Landin.